

СУЧАСНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДРАМИ: АВТОРСЬКА РЕМАРКА ЯК ЗАСІБ ВВЕДЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ

Лінгвістичний аналіз комунікативного стилю та статусно-рольових характеристик персонажів сучасної американської драми базується на даних, які визначаються автором у ремарці, що передує першому акту або тому акту, в якому цей персонаж з'являється вперше [4, 6]. Кількість та якість інформації про кожного конкретного персонажа визначається автором в залежності від особистісних уподобань та досягнення бажаного комунікативного ефекту [1, 2]. Так, у деяких випадках надається лише базовий набір біологічних, соціометричних та статусно-рольових характеристик персонажа у процесі його презентації [3, 5]. Наприклад:

Nina, mid-30s, Korean American, an architect and new mother

Miles, mid-30s, African American, an unemployed dot-com casualty and new father.

Автор надає лише базові відомості про своїх персонажів, які вважає за потрібне для розуміння функціональних взаємовідносин між ними: ім'я (ідентифікатор персонажа), вік (вказується приблизно, більшість персонажів п'єси – люди середнього віку), професія/рід занять та часткові сімейні зв'язки та відносини (всередині малої сімейної соціальної групи) без точних вказівок та побудови дерева соціально-професійної взаємодії, походження та приналежність до конкретної лінгвокультури (персонажі, відповідно мають корейське та африканське походження, однак належать до американської лінгвокультури) [7, 8]. Обмеженість даних, що їх надає автор твору може свідчити про небажання надавати персонажам попередню емотивну чи особистісну оцінку, акцент на саморозкритті їх характерів та передісторії у процесі комунікативної взаємодії.

Наступний приклад авторського опису персонажів має специфічні особливості надання інформації про дійових осіб твору:

Truth Black American male. Thirty-five years old. The shop assistant and watch guard of Good Goods.

Читачеві надається ім'я персонажів (у даному випадку, воно співзвучне з англ. «правда», що свідчить про застосуванням автором алюзії), расова приналежність та відношення до американської лінгвокультури (*Black American*). Цікавим є визначення статі за допомогою терміну *male*, замість *man*. Також відомим є його точний вік та рід занять (*Thirty-five years old; the shop assistant and watch guard of Good Goods*). З контексту читач розуміє, що «Good Goods» – це магазин.

Інші варіанти презентації персонажів можуть включати додаткові дані, або змінювати акцент уваги, надаючи додаткові описи, пояснення та коментарі. Так, наприклад:

***Free Girl** is ten, half Black, half White. Her face is caked in white powder and her hair is always tied up. She wears a tea dress.*

***Blanche Verse** or **Blanchie** is also ten, White. She wears short pants and an old army vest, which hangs loosely on her.*

Таким чином, автор надає такі відомості про персонажів: їх точний вік, колір шкіри (виділяючи фактор расової приналежності за допомогою графічних засобів – написання з великої літери), статеву приналежність (ідентифікується за допомогою займенників she/her), особливості гардеробу та зовнішнього вигляду (*Her face is caked in white powder and her hair is always tied up; She wears short pants and an old army vest*).

Наступна модель введення персонажів передбачає більш розгорнуту статусно-рольову та особистісну характеристику:

***Cheryl**, eighteen to twenty-two, daughter of the family maid. Pretty, bright, always well intentioned, she has always had a crush on*

Автором надаються ім'я, приблизний вік персонажа (чи вік, на який персонаж виглядає з точки зору інших дійових осіб (*eighteen to twenty-two*)), сімейно-родові зв'язки та соціальний статус у окремих малих та великих соціальних групах (так, Шеріл виступає донькою у своїй сімейній малій соціальній групі та донькою хатньої робітниці у складі іншої сімейної групи, де вона є учасником виробничих відносин та має чітко означене коло обов'язків та обмежень), характеристику зовнішності (*Pretty*) та характеру (*bright, always well intentioned*), любовні інтереси та відношення до інших персонажів (*she has always had a crush on Flip*). Таким чином, автор вибудовує систему статусно-рольових характеристик персонажів, приблизне дерево їх виробничих та особистісних відносин, включаючи оціночний компонент, формує уявлення читача про зовнішність та соціометричні дані героїв твору [9].

Об'єм інформації про персонажа може включати його вік, расову та статеву приналежність, професію, опис особистості, зовнішності, темпераменту, пояснювальні нотатки стосовно системи взаємовідносин між персонажами та інші відомості в залежності від мети драматурга. Однак, як показують результати дослідження, є певний мінімум інформації про статусно-рольові та соціометричні характеристики персонажа, які надає автор при виборі прямої моделі презентації персонажів перед чи на початку твору. Так, обов'язковим елементом виступає ім'я персонажа чи вигаданий автором ідентифікатор, який замінює його у деяких випадках. Другим важливим фрагментом даних є стать персонажа, яка надається прямо (*girl, woman, female, Mrs, Ms*) чи опосередковано (впливає з імені персонажа, займенників, які застосовує автор – *she, her*). Наступною є расова приналежність дійових осіб, яка часто надається автором у американських драматичних творах, оскільки часто розглядаються нагальні проблеми місцевої лінгвокультури: зіткнення інтересів представників різних рас на дискримінаційній основі, домінування білих людей, пригнічення чорношкірих та порушення прав імігрантів.

Часто вказується точний чи приблизний вік персонажів, що автоматично поділяє дійових осіб на характерні вікові групи, які репрезентують специфічні особливості комунікативного стилю та ціннісні орієнтації свого покоління та епохи, на яких може будуватися синопсис драматичного твору. Частіше всього, персонажами виступають молоді люди 18-25 років, середнього віку (більше 30) чи старшої вікової групи (50 і вище), рідше – діти та підлітки [1, 3, 5].

Важливими є аспекти приналежності персонажів до певних соціальних груп та їх ієрархічне позиціонування всередині них, включаючи виробничі відносини (професії та рід занять), які, звичайно, накладаються значний відбиток на комунікативний стиль дійових осіб в цілому.

Перспектива подальшого дослідження полягає у більш детальному аналізі авторської ремарки як засобу введення та репрезентації персонажів сучасного американського драматичного твору, включаючи непрямі методи впливу на сприйняття читача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Болотнова Н. С. Проблема изучения идиостиля в современной коммуникативной стилистике художественного текста // Коммуникативная стилистика художественного текста : лексическая структура и идиостиль. – Томск : Изд-во Том. гос. пед. ун-та, 2001. – С. 62–99.
2. Бондаренко Я. О. **Комунікативно-когнітивна характеристика мовлення персонажа (на матеріалі мовлення М. Герцога з однойменного роману С. Беллоу) : електронний ресурс** : [режим доступу] : <http://studentam.net.ua/content/view/8253/97>.
3. Винокур Г. О. О языке художественной литературы Текст / Г. О. Винокур. М. Высшая школа, 1991. – 447 с.
4. Гореликова М.И., Магомедова Д.М. Лингвистический анализ художественного текста. – М., Русский язык, 1983. – 126 с.
5. Долинин К. А. Интерпретация текста. – М. : Просвещение, 1985. – 288 с.
6. Кубрякова Е. С. Драматургические произведения как особый объект дискурсивного анализа (к постановке проблемы) // Известия РАН СЛЯ, 2008. Т 67. № 4 – С. 3–10.
7. Кубрякова Е. С. Лингвокультурологический статус драмы (новое в изучении языка пьес) // Вопросы когнитивной лингвистики. – №2, 2010. – С. 64 – 73.
8. Мостова Н. А. Лінгвостилістичні засоби створення художнього образу в драматургічному тексті першої половини ХХ століття (на матеріалі п'єс М.Паньоля "Marius", "Fanny", "César") / Надія Адамівна Мостова : автореферат дис. ... кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.05 – романські мови. – Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2002. – 20 с.

9. Ольховська Н. С. Прагматико-комунікативні та лінгвостилістичні характеристики драматургічних текстів Томаса Бернгарда : автореф. Дис. канд. філол. наук : 10.02.04 // Наталія Семенівна Ольховська; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2007. – 20 с.